

Nr 528.

Av herrar **Mårtensson** och **Karlsson** i Munkedal, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 220, med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 m. m.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 220 föreslagit, att repartitionstalet för jordbruksfastighet vid kommunal beskattning skall sänkas från nuvarande 6 % till 5 % av fastighetens jordbruksvärde.

Frågan om sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet har aktualiserats under de senare åren, vilket delvis har sin grund i den ekonomiska kris, som på ett särdeles hårt sätt berört jordbruket. Och om hänsyn toges speciellt härtill föreligger helt naturligt ett visst berättigande i de krav, som framförts från jordbrukarehåll om lindring i jordbrukets beskattning. Men vid föregående tillfällen, när denna fråga varit föremål för riksdagens prövning, har även andra hänsyn spelat en ganska avgörande roll, nämligen hänsynen till kommunernas ekonomiska underlag ur beskattningssynpunkt.

I propositionen nr 213 vid 1928 års riksdag framhöll departementschefen sålunda bl. a. »När jag för Kungl. Maj:t anmälde frågan om framläggande av 1927 års förslag i kommunalskattefrågan, ansåg jag mig sakna anledning att närmare ingå på en motivering av repartitionstalet 0.06 för jordbruksfastighets jordbruksvärde. Sedan 1900 års kommittébetänkande avgivits, hade mig veterligen intet önskemål om lägre repartitionstal givits tillkänna, förrän propositionen i kommunalskattefrågan låg på riksdagens bord. De reservanter i kommunalskattekommittén, som förordat bibehållande av garantiskattesystemet, hade utgått ifrån repartitionstalet 0.06, och under kommunalskattekommitténs arbete hade såväl kommittémajoriteten som nämnda reservanter inriktat sig på att få till stånd ett system, vilket fränsett den avsedda lättnaden för skogen, ej skulle åstadkomma någon väsentlig ändring i redan bestående fördelning av skattebördan mellan å ena sidan jordbrukarna, å andra sidan övriga skatteskyldiga. Jag anförde ock själv såsom ett särskilt skäl för garantiskattesystemets bibehållande, att ett system med fristående objektskatter å fastigheter kunde väntas på sina håll åstadkomma väsentliga, ehuru ej avsedda förskjutningar av skattebördan, och att dylik förskjutning i detta sammanhang

helst borde undvikas.» — — — »Det torde vara sannolikt, att repartitionstal, som för vissa kommuner och under vissa konjunkturer icke medföra nämnvärd förskjutning av skattebördan från en grupp till en annan, kunna för andra kommuner eller under andra konjunkturer ställa sig annorlunda.»

De här citerade yttrandena av dåvarande departementschefen avsågo dels en kritik mot ett skattesystem med fristående objektskatter och dels mot en sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastigheternas jordbruksvärde. I fråga om detta senare återkommer departementschefen bl. a. med följande yttrande: »De verkningar, som en sänkning av repartitionstalet skulle medföra, skulle även med det minst genomgripande alternativet bliva betydande och, bland annat, nödvändiggör en ändring av grunderna för skatteutjämningen. De svårigheter, som skulle uppstå för kommunerna genom minskningen av deras beskattningsunderlag skulle i många fall bliva mycket kännbara och av helt annan storleksordning än exempelvis de, som föranledde kommunalskatteutskottet att avstyra förslaget om överflyttning av den kommunala progressivskattens kommunandel till landstingen, desto större på den grund, att det här gäller i synnerhet alla kommuner med hög utdebitering, medan förslaget rörande progressivskatten rörde nästan endast kommuner med relativt låg utdebitering. Då den i och för sig avsevärda överflyttning av skattebördan till andra skattskyldiga än ägare av jordbruksfastighet, som inom många kommuner skulle uppkomma genom sänkt garantiskatt å såväl skog som jordbruksvärde, skulle drabba dessa skattskyldiga ungefär samtidigt med i samma riktning verkande ofta lägre skogsvärde och ändrade bestämmelser om skogsaccisen och vägs-katten, har jag sålunda i angivna omständigheter funnit bärande skäl att ej nu förorda det Kungl. Maj:t framlägger förslag till riksdagen om lägre repartitionstal för jordbruksvärde.»

De skäl, som såväl av departementschefen som riksdagen ansågos vara bärande mot en sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighets jordbruksvärde år 1928, förefinnas, enligt vårt förmenande, allt fortfarande. Visserligen har den ekonomiska krisen gjort sig ännu mera kännbar för jordbruket nu än fallet var 1928. Men denna ekonomiska kris har under senare år i ännu högre grad drabbat vissa andra delar av näringslivet med resultat, att kommunernas beskattningsunderlag i väsentlig utsträckning minskats, och inom vissa kommuner vill det synas som om en stor del av skatteunderlaget helt skulle försvinna, varigenom dessa kommuner i ekonomiskt hänseende råka i en nära nog förtvivlad ställning.

Dessa kommuners ekonomiska förhållanden komma givetvis att ytterligare förvärras, om skatteunderlaget för jordbrukets beskattning sänkes i enlighet med Kungl. Maj:ts föreliggande förslag.

I detta sammanhang bör ej heller förbises att taxeringsvärdena, särskilt för jordbruksfastighet, med all sannolikhet komma att sänkas vid 1933 års fastighetstaxeringar, vilket bidrager till ytterligare sänkningar av kommunernas skatteunderlag. Sänkta repartitionstal och lägre taxeringsvärden å jordbruksfastigheterna samt inskränkningar av industriföretag o. s. v. med därav

följande sänkta skatteunderlag leder med våra nuvarande beskattningsformer och kommunindelningar till ytterligt svåra förhållanden för vissa kommuner.

Av de utredningar, som äro bifogade propositionen framgår visserligen, att den sammanlagda skatteminskningen som skulle uppstå för jordbrukarna icke skulle uppgå till mer än högst två miljoner kronor. Det kan ju synas som denna relativt obetydliga summa, fördelad på så gott som samtliga landets jordbrukskommuner, inte skulle ha någon nämnvärd inverkan på kommunernas skatteunderlag. Men i många fall, där kommunernas skatteunderlag exempelvis till 60—70 % härleda sig från jordbruksfastighet och 30—40 % från andra skatteobjekt, blir dock kommunernas skatteunderlag betydligt försvagat genom en sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet. Och om därtill råder svårartad arbetslöshet inom kommunen, så att ett stort antal av de övriga skattebetalarna inte kunna betala sina utskylder till kommunen försvåras en dylik kommuns ekonomiska ställning betydligt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har vid sitt ställningstagande till frågan om repartitionstalets sänkning anfört bland annat följande: »Då man söker taga ståndpunkt till den nu förevarande frågan om sänkning av garantiprocenttalet för jordbruksfastighet, talar jordbrukarnas, särskilt de hårt skuldsattas, nuvarande betryckta läge för en åtgärd, varigenom skattetrycket skulle i någon mån lättas. Mot förslaget talar — förutom att beredningen icke ansett sig kunna eller vilja göra ett bestämt uttalande om lämpligheten eller olämpligheten av den ifrågasatta förändringen — att de nu rådande ekonomiska krisförhållandena hårt drabba även andra grupper av skattskyldiga än jordbrukarna. Särskilt i detta län, där skattetrycket i flertalet landskommuner är synnerligen högt — av länets 88 kommuner nödgas sålunda 60 detta år begära skatteutjämningsbidrag — skulle den av repartitionstalets förändring föranledda sänkning av skattekrönornas antal i många fall ytterligare skärpa skattetrycket för övriga inkomsttagare, och även för jordbrukarna skulle den ifrågasatta reformen på grund härav sannolikt bliva av ringa gagn. Tidpunkten för genomförande av ett förslag i nu ifrågasatt riktning synes därför knappast lämplig.»

Detta yttrande tar ju särskild hänsyn till de förhållanden, som nu råda i ett flertal kommuner inom Göteborgs och Bohus län, men det finnes säkerligen även andra län där förhållandena i stort sett äro likartade.

Enligt vår mening bör även hänsyn tagas till det förhållandet, att en stor del av landskommunerna äro hårt skuldsatta och amorteringsplanerna för lånen fastställda för ett flertal år framåt och kunna därför inte sänka sina utgifter i förhållande till skatteunderlagets sänkning, utan måste i stället öka utdebiteringen i större eller mindre grad.

Det skall ingalunda förnekas, att jordbruket kan vara i behov av skattelättnader, och detta särskilt det skuldsatta jordbruket, men vi anse, för att inte denna skattelättnad för jordbruket i allt för hög grad skall verka försvårande för kommunernas ekonomiska ställning, så bör en dylik skattelättnad kompletteras med ett bättre och mera anpassningsbart skatteutjämningsförfä-

rande kommunerna emellan, och kanhända även av en annan kommunindelning än den nuvarande. Så länge dylika reformförslag icke äro utarbetade anse vi det vara olämpligt att ändra jordbrukets beskattningsformer.

På grund av det anförda få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag, evad det rör sänkning av repartitionstalet för jordbruksfastighet vid kommunal beskattning.

Stockholm den 9 april 1932.

J. W. Mårtensson.

Gustaf Karlsson.